

Terug naar Morisaki's boekwinkel

Satoshi Yagisawa bij Meulenhoff:

Morisaki's boekwinkel

Terug naar Morisaki's boekwinkel

meulenhoff.nl

Satoshi Yagisawa
*Terug naar
Morisaki's boekwinkel*

ROMAN

*

Vertaling uit het Japans

door

Sander Schoen

MEULENDIEP

ISBN 978-90-896-8328-1

ISBN 978-94-023-2548-5 (e-book)

NUR 302

Oorspronkelijke titel: Zoku Morisaki shoten no hibi

Omslagontwerp: Pinta Grafische Producties

Omslagbeeld: Freepik

Vormgeving binnenwerk: Steven Boland

© 2011 Satoshi Yagisawa. All rights reserved. Original Japanese edition published by Shogakukan. This edition has been arranged with Shogakukan through Emily Books Agency, LTD and Casanovas & Lynch Literary Agency SL
© 2026 Nederlandse vertaling Sander Schoen en Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

All rights are reserved, including those for text and data mining, AI training and similar technologies.

I

Ik had een dag vrij, dus liep ik weer eens door de straten die ik inmiddels op mijn duimpje kende. Het was een warme, volkomen serene middag in oktober. Onder de dunne sjaal die ik losjes had omgeslagen, voelde ik dat ik begon te zweten.

Hoewel het een doordeweekse dag was, liepen de mensen die ik passeerde net als ik op hun gemak door deze buurt. Af en toe hielden ze plotse-ling stil en verdwenen, alsof ze naar binnen werden gezogen, geruisloos in een van de boekwinkels die langs de weg stonden.

Jinbōchō, Tokio. Het is een beetje een merkwaardige wijk, want vrijwel alle winkels aan de boulevard zijn boekwinkels. Elk van die tweedehandsboekwinkeltjes ademt een geheel eigen karakter uit; er zijn erbij die zich specialiseren in kunstboeken, toneelscenario's, geschiedenis of filosofie, en weer andere verkopen zeldzame werken zoals oude geschriften en stadsplattegronden. Alles bij elkaar heeft deze buurt wel meer dan hon-

derdzeventig boekhandels. Het is best een bijzonder gezicht om die allemaal zo naast elkaar langs de weg te zien staan.

Als je de boulevard oversteekt, zit je meteen in een zakenwijk met het ene hoge kantoorgebouw na het andere, maar Jinbōchō is wonderwel ontsnapt aan de bemoeienis van de oprukkende stad. Alleen hier staan nog karakteristieke gebouwen en de omgeving gaat gehuld in een gemoedelijke sfeer, net alsof die in een ander ruimte-tijdcontinuüm bestaat. Daarom verstrijken er voor je er erg in hebt soms uren als je hier naar hartenlust rondsloent.

De plek waarnaar ik op weg was, lag ook in dit hoekje van de buurt. Ik liep de straat met tweedehandsboekwinkels uit en sloeg een eindje verder een zijstraat in. Ik kon mijn bestemming al zien: boekhandel Morisaki, gespecialiseerd in de Japanse letterkunde van de vroege twintigste eeuw.

‘Joehoe, Takako! Hierzo!’

Zodra ik de hoek om was, hoorde ik een opgewekte stem mijn naam roepen. Ik keek op en zag een man van middelbare leeftijd druk naar me zwaaïen – een klein mannetje met op zijn neus een zwarte bril. Gauw haastte ik me naar hem toe.

‘Ik heb u over de telefoon toch gezegd dat u niet op me hoeft te staan wachten? Ik ben geen klein kind,’ siste ik.

Zo gedroeg hij zich altijd. Hij behandelde me als een kind, ook al was ik een vrouw van achten-

twintig. Ik schaamde me dood dat hij mijn naam zo hard door de straat riep.

‘Nou, je kwam maar niet opdagen. Ik begon me even zorgen te maken dat je verdwaald was.’

‘Dan nog hoeft u niet voor de winkel te staan wachten. Ik ben hier nu al zo vaak geweest. Alsof ik nog zou verdwalen!’

‘Dat kan wel wezen, maar je loopt soms zó te dagdromen.’

‘U bedoelt uzelf zeker,’ kaatste ik onmiddellijk terug. ‘Kijkt u eens een keertje behoorlijk in de spiegel, dan ziet u vanaf de andere kant een warrige vent naar u terug staren!’

Dat was Satoru Morisaki, mijn oom van moederskant. Hij was de derde generatie al die bij boekhandel Morisaki de boel runde. De oorspronkelijke winkel die mijn overgrootvader rond 1920 was begonnen, bestond niet meer. Het huidige pand was ongeveer veertig jaar geleden gebouwd.

Oom Satoru had een nogal slonzig voorkomen. Hij droeg altijd slobberige kleding, liep op sandalen, en had een warrige bos haar die hij waarschijnlijk nooit van zijn leven behoorlijk had gefatsoeneerd. Bovendien zei hij altijd de raarste dingen en liet hij zich als een kind alles ontvallen wat er maar in hem opkwam. Kort gezegd: hij was een figuur van wie je nooit wist wat je aan hem had.

Desalniettemin leken zijn zonderlinge uiterlijk en persoonlijkheid in deze tamelijk bijzondere

buurt juist in zijn voordeel te werken. Merkwaardig genoeg wist hij de mensen om hem heen voor zich in te nemen en het was in Jinbōchō moeilijk om iemand te vinden die hem niet kende.

De boekhandel van oom Satoru was een ouderwetse winkel, echt een typisch tweedehandsboekwinkeltje in een oud, houten gebouw met één verdieping. Binnen was het smal, zodat er met moeite vijf mensen tegelijk konden zijn. Er was niet genoeg ruimte in de boekenkasten om alle boeken in op te bergen. Boven op de schappen, langs de muren en zelfs achter de toonbank, waar de kassa stond, waren boeken opgestapeld, en de doordringende, muffe lucht van oude boeken hing door de hele winkel. Er stonden voornamelijk koopjes van honderd tot vijfhonderd yen in de schappen, maar boekhandel Morisaki verkocht ook zeldzamere werken, zoals eerste drukken van beroemde schrijvers.

Vanaf de dagen dat mijn grootvader in de winkel stond, is het aantal mensen met interesse in tweedehandsboeken gestaag afgenomen, en de winkel heeft veel moeilijke tijden doorgemaakt. Toch kan boekhandel Morisaki nog altijd op deze manier blijven bestaan dankzij de klanten die van deze winkel houden en blijven terugkomen.

Het was alweer drie jaar geleden dat ik voor het eerst in deze winkel kwam.

Mijn oom liet me destijds in de lege kamer boven de winkel wonen. ‘Je mag gerust blijven zolang als je maar wil,’ drukte hij me op het hart.

De dagen die ik hier heb doorgebracht, herinner ik me nog heel goed. Door een gebeurtenis, die eigenlijk niet zo veel om het lijf had als ik erop terugkijk, leefde ik in die dagen in totale wanhoop. Aanvankelijk botvierde ik mijn woede op mijn oom en trok me als de heldin in een tragedie in m’n eentje terug op mijn kamer, en hilde. Toch had mijn oom eindeloos geduld met me. Hij was aardig en stond altijd klaar voor een praatje. En op een manier die echt indruk op me maakte, leerde hij me hoe prikkelend en opwindend lezen kan zijn, en dat het in het leven heel belangrijk is om je eigen gevoelens onder ogen te zien.

Natuurlijk was het ook mijn oom die me wegwijs maakte in Jinbōchō. Toen ik voor het eerst in deze wijk arriveerde en alleen maar boekwinkels langs de weg zag staan, was ik verbijsterd. ‘Wist je dat deze buurt meer tweedehandsboekenwinkels heeft dan waar ook ter wereld? Door de jaren heen is de buurt bij alle grote literaire schrijvers geliefd gebleven,’ zei mijn oom, zo trots alsof hij over zichzelf stond op te scheppen. Eerlijk gezegd was er destijds geen lampje bij me gaan branden en ik begreep ook niet wat er was om trots op te zijn.

Maar nu, na de dagen die ik boven de winkel heb doorgebracht, begrijp ik wat mijn oom bedoel-

de. Er is op de wereld inderdaad geen bruisendere, charmantere buurt dan deze.

‘Wat staan jullie twee daar toch te doen?’ klonk er een luide stem vanuit de winkel toen mijn oom en ik eindeloos lang buiten stonden te kibbelen. Ik wierp een blik naar binnen en zag een vrouw met een elegant kort kapsel achter de toonbank zitten. Met een nors gezicht staarde ze onze kant op. Dat was Momoko.

‘Wat een getreuzel, zeg! Kom toch gauw binnen,’ wenkte ze ons geïrriteerd. Ze leek het niet leuk te vinden om in haar eentje te zitten wachten.

Momoko, de vrouw van mijn oom, was openhartig en recht door zee van karakter. Qua leeftijd scheelde ze niet zo veel met mijn oom, maar ze zag er veel jonger uit. Mijn oom was geen partij voor haar: in het bijzijn van Momoko was zelfs hij weerloos en werd zo mak als een schoothondje. Die kant van mijn oom kreeg ik alleen maar te zien als zij er was.

Om een bepaalde reden had ze vijf jaar gescheiden van mijn oom geleefd, maar ongeveer een maand geleden was ze ongedeed bij hem teruggekomen. Sindsdien runden zij en oom Satoru de boekhandel samen.

‘En Takako, hoe gaat het met je?’ vroeg ze met een glimlach. Ze had zo’n fraaie, kaarsrechte lichaamshouding dat ze er op de een of andere ma-

nier toch elegant uitzag in haar eenvoudige trui en lange rok. Ik hoefde niet zo nodig net zo'n indruk te maken als zij, maar bewonderde haar gratie toch wel een beetje.

‘Ach, het gaat z'n gangetje. Op m'n werk gaat ook alles goed. En met jou, Momoko?’

‘Ik voel me weer helemaal de oude,’ antwoordde ze en spande haar spierballen aan alsof ze Pop-eye nadeed.

‘O, gelukkig maar.’

Dat stelde me enigszins gerust. Een aantal jaren geleden was Momoko ernstig ziek geweest en ze stond nog steeds onder controle. Mijn oom trok zich haar gesteldheid erg aan en maakte zich weer eens veel te bezorgd, dus leek Momoko zich juist aan hem te ergeren.

‘Ik heb *daifuku** in huis, wil je er eentje?’

‘Ja, lekker.’

‘Met Momoko erbij in de winkel is het vreselijk krap,’ mopperde mijn oom zachtjes tegen me nadat hij zich ervan had vergewist dat ze achter in de winkel was verdwenen. ‘In m'n eentje voel ik me veel beter op m'n gemak.’

‘Maar stiekem mist u haar als u alleen in de winkel staat,’ plaagde ik.

Hierop protesteerde mijn oom fel als een verontwaardigd kind.

* Rond cakeje van kleefrijst, meestal gevuld met een zoete pasta van azukibonen.

‘Wat een onzin! Waar moet ik dan heen als zij achter de toonbank zit? De laatste tijd loop ik bij de ingang maar wat heen en weer te drementen als een waakhond. En zo gaat het dag in, dag uit.’

‘Is dat waarom u vandaag buiten stond?’

‘Driemaal raden,’ zei hij met een ernstig gezicht. Daarna kwam hij dichterbij en fluisterde in mijn oor: ‘Maar ik heb je iets belangrijkers te vertellen, Takako.’

‘Wat dan?’

‘Laatst heb ik bij een boekenveiling iets bijzonders op de kop getikt. Ik heb het nog niet te koop gelegd in de winkel, maar omdat jij het bent mag je het best even bekijken.’

Dat zei hij wel, maar eigenlijk kon hij niet wachten om het me te laten zien. Ik hield inmiddels al net zoveel van boeken als mijn oom, en werd meteen enthousiast. Zou zoiets in de familie zitten, vroeg ik me af. Het was in elk geval waarom ik nog steeds regelmatig mijn gezicht liet zien in de boekhandel als ik een dag vrij had.

‘Laat zien!’ riep ik onwillekeurig uit.

‘Maar ik schenk net thee in,’ zei Momoko. Ze stond met de theepot in haar hand en keek mijn oom en mij verbijsterd aan.

‘Het is hier een boekwinkel! Dan is het niet meer dan logisch dat we boeken bekijken. Toch, Takako?’ zei mijn oom beslist.

‘Tuurlijk,’ stemde ik lachend met hem in.

Momoko keek misnoegd naar ons. ‘Jullie zijn me een stelletje,’ foeterde ze.

Dit was de boekwinkel waarvan ik hield. Boekhandel Morisaki. Sinds de dagen dat ik hier woonde, was de winkel deel van mijn leven geworden. De winkel zat vol kleine, bescheiden verhalen. Daarom wist ik zeker dat ik nog heel vaak een bezoekje zou brengen aan deze plek.

2

Boekhandel Morisaki liet zich erop voorstaan gespecialiseerd te zijn in vroegmoderne letterkunde. Mijn oom verkocht ook wel hedendaagse romans, maar daarvan had hij slechts een kleine verzameling in de kar met boeken van honderd yen bij de ingang van de winkel staan. In de schappen stonden eigenlijk alleen maar romans uit de nadagen van de negentiende eeuw tot de vroege twintigste eeuw. (Daarom rook het door de hele winkel muff en klam, maar daar viel nu eenmaal niets aan te doen.)

Doordat de winkel in dit soort boeken handelde, had mijn oom ook veel klanten die een beetje excentriek waren. Ik was er intussen helemaal aan gewend, maar in het begin had het me behoorlijk overrompeld. Niet dat ik er moeite mee had om met hen om te gaan, veel van dat soort klanten waren eerder volkomen onschuldig. Ze waren gewoon een beetje anders, meer niet. Vaak gingen ze zonder veel te zeggen helemaal op in hun zoek-

tocht naar een boek, en vertrokken dan weer. Het waren overwegend oudere mannen, en zonder uitzondering waren ze allemaal op zichzelf. Ik kon me totaal niet voorstellen hoe hun dagelijks leven eruitzag. Als je me had gezegd dat het geen mensen waren maar een soort goedaardige elfen of spoken, dan had ik het nog geloofd ook.

Elke keer als ik even bij de winkel aanwipte, vroeg ik me enigszins bezorgd af of ze nog steeds gezond en wel regelmatig naar de boekhandel kwamen. Ik hoop maar dat het goed met ze gaat. Hoewel ik met geen van hen een hechte band had, kon ik het niet helpen om dat te denken. Als iemand die van dezelfde winkel hield, voelde ik iets van sympathie voor ze, en veel van hen waren immers al oud, zodat de vrees altijd bestond of ze niet onverhoopt ziek waren geworden.

Zo kwam het dat ik, als ik in de winkel aan het helpen was en er een vaste klant binnenkwam die ik goed kende van gezicht, stiekem opgelucht ademhaalde en tegen mezelf verzuchtte: 'Ah, wat ben ik blij om te zien dat het goed met hem gaat.'

Toen ik boven de winkel woonde en iedere dag in de winkel stond, was de 'papierentasjesman' degene van hen die me het meest bezighield. Zoals de naam doet vermoeden, kwam hij altijd naar de winkel met in beide handen een gekreukte papieren draagtas. Soms waren het tassen van een warenhuis, soms van een grote boekhandel als Sanseidō.

Hij maakte beslist een rondgang van boekwinkel naar boekwinkel voor hij bij ons kwam, want bijna altijd zaten de tassen al tjokvol met tweedehandsboeken. Ze leken me tamelijk zwaar voor die dunne armen van hem. Steevast droeg hij een wit overhemd met een muisgrijze trui eroverheen.

Op zich was dat allemaal niet zo eigenaardig, maar het probleem zat hem in die grijze trui: het ding was niet zomaar een beetje gerafeld, maar zo versleten dat het een wonder was dat hij hem überhaupt nog aan kreeg. Hoewel de oudere man zelf in het geheel niets onfris over zich had – hij zag er eerder netjes uit – leek zijn trui wel bij een archeologische opgraving opgedoken te zijn.

Toen ik de man voor het eerst zag, was ik bepaald geschokt. Terwijl hij in de winkel stilletjes boeken stond uit te zoeken, wierp ik hem steelse blikken toe. Meneer, in plaats van boeken kunt u beter een nieuwe trui kopen! Hoe vaak ik niet op het punt had gestaan om dat tegen hem te roepen. Maar natuurlijk had de man niets in de gaten van wat er in mij omging. Hij kocht een stuk of tien boeken, stopte ze in zijn papieren tassen, en liep zonder iets te zeggen de winkel weer uit.

Daarna kon ik elke keer dat de man in de winkel was mijn ogen niet van hem afhouden. Soms verscheen hij een paar keer per week, en soms liet hij zich een hele maand niet zien. Hij droeg altijd dezelfde kleding. In iedere hand een papieren tas

vol boeken. Soms kocht hij alleen al bij boekhandel Morisaki voor tienduizend yen aan tweedehandsboeken. Zijn trui raakte echter versletener en versletener. Wie is deze man toch? kon ik het niet helpen mezelf bezorgd af te vragen, maar ik had de moed niet om hem aan te spreken, dus eindigde het er altijd mee dat ik hem zwijgend op zijn rug nastarde.

‘Hij koopt tassen vol boeken. Hij zal toch niet ergens in een andere wijk een eigen tweedehandsboekwinkel hebben?’ vroeg ik eens op een dag aan mijn oom.

‘Nee, die boeken koopt hij om zelf te lezen,’ antwoordde mijn oom vol zelfvertrouwen.

‘O ja? Dat verschil kunt u dus zien?’

‘Natuurlijk, na zo veel jaren in de winkel heb je zoiets meteen in de gaten.’

Zou het waar zijn? Ik tastte vrijwel totaal in het duister en zag geen verschil tussen de types klanten die we hadden. Zodra er een nieuwe klant in de winkel kwam, wist mijn oom echter met één oogopslag of diegene een boek kwam kopen of gewoon door de wijk slenterde en toevallig even binnenwipte. Volgens mijn oom was het een kwestie van ervaring.

‘Oké,’ zei ik brandend van nieuwsgierigheid. ‘Vertelt u me dan eens wat hij in het dagelijks leven doet? Kunt u dat ook aan hem zien? Hij verkwist toch niet al z’n geld aan boeken zodat hij geen cent meer overheeft om kleren te kopen?’

‘Pas op, jongedame!’ zei mijn oom op een toon alsof hij een kind vermaande. ‘Het geeft geen pas om je neus zo in de zaken van klanten te steken. Een boekwinkel is er alleen maar om boeken te verkopen aan mensen die een boek nodig hebben. Het hoort niet om je zorgen te maken over wat voor werk iemand doet of hoe ze hun dagen doorbrengen. Die oude heer zal het vast niet kunnen waarderen als hij erachter komt dat winkelbedienden zo in zijn leven zitten te wroeten.’

De woorden van mijn oom sneden hout voor iemand die met klanten omging, dus kwam ik tot bezinning. Hoewel hij normaal gesproken maar wat zat te ginnegappen, werkte hij immers al jarenlang als eigenaar van een tweedehandsboekwinkel en zei waar het op stond als het nodig was. Op dit soort momenten vond ik mijn oom toch wel een beetje stoer.

In elk geval, daarom was de ware identiteit van de papierentasjesman voor ons nog steeds een groot raadsel.

Deze eigenaardige klanten hadden ieder zo hun eigen redenen om boeken te kopen. Als je je er wat meer in verdiepte was het werkelijk heel boeiend, en ik stond ervan te kijken hoeveel omstandigheden er wel niet waren waarom iemand een tweedehandsboek zou kopen.

Zo had je bijvoorbeeld mensen die zeldzame

boeken van alle tijden en plaatsen en ongeacht het genre verzamelden, waarbij de collectie aanleggen zelf het doel was. Toen er eens een verzamelaar met enige naam bij ons in de winkel langskwam, leek hij niet onder de indruk te zijn van het aanbod. ‘Het maakt me niet uit wat voor meesterwerk het is, als het niet zeldzaam is, is het wat mij betreft maar prutswerk,’ wierp hij me toe bij het weggaan. Ik bleef stomverbaasd achter.

Dan had je nog de zogenaamde handelaren, die boeken van enige waarde goedkoop inkochten om het aan een andere tweedehandsboekwinkel weer te verkopen, en het prijsverschil in eigen zak staken. Met andere woorden, de mensen die aan het kopen van tweedehandsboeken probeerden te verdienen. Voor dit soort lieden was de kwaliteit van het werk ook van ondergeschikt belang, waarschijnlijk lazen ze het zelf niet eens.

Er waren verder nog klanten die niet zozeer naar romans zochten, maar naar schilderijen van de onbekende kunstenaars van wie illustraties naast de tekst stonden afgebeeld. Met het kleine beetje informatie waarover ze beschikten, zetten ze hun zoektocht ijverig voort. Weer anderen weigerden iets anders dan eerste drukken in hun boekenkast te zetten, en alleen om die reden kochten ze een boek dat ze wilden hebben beslist niet voor dat ze er een eerste druk van hadden gevonden.

Degene die de kroon spande, was een oude

man die zich in de periode dat ik boven de winkel woonde maar één keer had vertoond.

Tegen het vallen van de avond kwam hij binnen en liep rechtstreeks naar het schap achter in de winkel, waar we de duurste boeken hadden staan. Hij trok een boek uit de kast, keek alleen even naar de colofon (oftewel de laatste pagina), en zette het dan weer terug. Die handeling herhaalde hij boek na boek. Nu en dan hield hij zijn handen even stil, staarde naar een bepaald punt in de colofon, knikte goedkeurend en glimlachte zelfvoldaan. Eerlijk gezegd vond ik het behoorlijk griezelig.

Toen de oude man na een tijdje alle boeken uit het schap had geïnspecteerd, beende hij opeens de winkel weer uit. Ik trok mijn oom, die naast me zat, aan zijn mouw en vroeg hem wat dit allemaal in godsnaam te betekenen had.

‘O, hij kijkt naar het waarmerk van de auteur,’ zei mijn oom zonder van het kasboek op te kijken, alsof het de gewoonste zaak van de wereld was. ‘Een waarmerkverzamelaar. Hij komt zelden bij ons langs, maar hij is bepaald een beroemdheid in de buurt. Nozaki geloof ik dat hij heet.’

‘Een waarmerkverzamelaar?’ Bij het horen van die mij onbekende term hield ik mijn hoofd schuin.

‘Ja. Een waarmerk is het zegel dat op de colofon wordt gedrukt.’

Mijn oom trok een boek met een behoorlijk oud omslag uit de kast en liet me de laatste pa-

gina zien. Het was *Als mens mislukt* van Osamu Dazai. Uiterst links* zag ik een rood zegel met ‘Dazai’ gedrukt staan. Naast me legde mijn oom uit dat schrijvers vroeger, toen een groot gedeelte van het boekbindingsproces nog met de hand werd gedaan, een waarmerk aanbrachten ten teken dat ze het aantal exemplaren hadden gecontroleerd en de publicatie goedkeurden. Over het algemeen gebruikten schrijvers een stempel met hun achternaam, zoals bij dit boek, maar er waren ook ontwerpen bij die tot in de kleinste details waren uitgewerkt.

Met andere woorden, de oude man van daarnet was op zoek naar deze bijzondere zegels. Voordat het me zo werd uitgelegd, had ik er zelfs nog nooit bij stilgestaan dat dit soort waarmerken bestonden. Maar wat moest hij er in godsnaam mee? Hij knipte ze toch niet uit om ze, net als postzegels, in een album te plakken en er avond na avond met een gelukzalige glimlach naar te staren?

‘Tja, waarschijnlijk wel,’ zei mijn oom met een onbewogen gezicht. ‘Al zijn er denk ik ook verzamelaars die er niet van houden om ze uit te knippen en de zegels met boek en al verzamelen.’

* Boeken en kranten en zo meer worden in het Japans van rechts naar links gelezen, waarbij de leesrichting van boven naar beneden is. Het waarmerk van de auteur staat dus helemaal aan het eind van het boek gedrukt. Overigens wordt tegenwoordig in officiële documenten nog steeds gebruikgemaakt van een zegel (stempel) met rode inkt in plaats van een handtekening.

‘Dat is toch al te gek!’

Er zijn op deze wereld mensen die als hobby hemellichamen observeren en enthousiast raken van de immense grootte van het heelal. Aan de andere kant had je dus blijkbaar mensen die er plezier in hebben om zoiets kleins en onbenulligs als een waarmerk van schrijvers te verzamelen, waar nog moeilijk aan te komen was ook. Ik raakte even van de wijs.

‘Wat nu, Takako? Is het je allemaal weer iets te spannend?’ had mijn oom het laatste woord. Vanuit zijn ooghoek zag hij mijn verwarde gezicht en hij bulderde het in z’n eentje uit van het lachen.

‘Middag! Ik val maar weer even binnen,’ klonk een vrolijke begroeting, en meteen verscheen Sabu in de deuropening. Met veel geratel schoof hij de deur achter zich dicht en zei volkomen willekeurig: ‘Wat een weertje, zeg! Ik krijg er zin van om iets van Kōsaku Takii te lezen.’ Hij plofte als vanzelfsprekend neer op de stoel die voor de toonbank stond. Mijn oom was hier wel aan gewend.

‘Zullen we dan maar een kopje thee doen?’ zei hij, en begon thee te zetten.

Van alle stamgasten die boekhandel Morisaki kende, was Sabu misschien wel de meest vaste klant. Al wilde dat niet zeggen dat hij nou zoveel bijdroeg aan de omzet van de winkel. Hij liet alleen maar het vaakst zijn gezicht zien. Een ‘kijken,

kijken, niet kopen' vaste klant, zogezegd. Sabu was een gedrongen, vriendelijk ogende oudere man die wel hield van een praatje. Zijn precieze leeftijd wist ik niet, maar hij leek me ergens halverwege de vijftig. Op wat plukken aan de zijkant van zijn hoofd na was hij volledig kaal, waarover hij zelf ook weleens een grapje maakte.

'Hé, is Momoko er vandaag niet?' vroeg Sabu aan mijn oom terwijl hij schichtig de winkel rondkeek. Momoko was zeer populair onder de oudere mannelijke stamgasten. Ze bood hun een luisterend oor maar was tegelijkertijd niet op haar mondje gevallen, iets waarmee ze hun harten had gestolen. Daarom had zich de laatste tijd in boekhandel Morisaki een merkwaardig fenomeen voorgedaan: het aantal klanten dat voor Momoko kwam, was plotseling sterk toegenomen. Natuurlijk was Sabu een van hen. Momoko had hem in de palm van haar hand en kon met hem doen wat ze maar wilde.

'Ze is daarginds in de winkel als je haar zoekt,' zei mijn oom met een wrange glimlach terwijl hij met zijn kin in de richting van de deur wees. Sabu's gezicht betrok meteen.

'O, is dat even jammer.'

Niet zo lang geleden was Momoko als hulp in de avonden begonnen bij een eethuisje dat nog geen tien passen bij de boekwinkel vandaan lag. Een van de koks was plotseling gestopt, dus had de eigenaar

zijn oog op Momoko laten vallen. Hij kwam handen te kort, en Momoko kon zowel goed koken als met klanten omgaan. Of het waar was of niet weet ik niet, maar volgens Momoko draaide het restaurant beter dan ooit. We maakten ons zorgen of ze het met haar gezondheid wel aankon om bij boekhandel Morisaki te werken, laat staan bij zo'n druk restaurant. Maar Momoko zei resoluut: 'Ach wat, een beetje drukte kan ik wel hebben hoor. Jij en Satoru maken je veel te veel zorgen.'

'Goeiemiddag.' Sabu schonk mij geen blik waardig, dus begroette ik hem zelf maar.

'Hé, Takako! Ben jij er ook?'

Hoewel ik al die tijd recht in zijn gezichtsveld had gezeten, keek Sabu me aan alsof hij me nu pas opmerkte. Sinds Momoko terug was, behandelde hij me ronduit grof. Voorheen had hij me wel gemogen – hij had me zelfs gevraagd om met zijn zoon te trouwen, zodat ik eigenlijk een beetje met hem in mijn maag had gezeten.

'Vandaag help ik mee in de winkel.'

'Meehelpen? Kan een jongedame als jij gewoon maar wat zitten te niksen 's middags op een door-deweekse dag? Heb je dan geen echt werk?'

'Wat bent u weer onbeschoft! Ik kan heel gemakkelijk vrij nemen op mijn werk,' kaatste ik boos terug, waarop Sabu begon te grinniken. Hij mocht nog zo aardig zijn, met zijn woorden was hij weinig tactvol.